

Periodisk programevaluering av 3årig heltids- og 4årig deltids- utdanning ved Barnehagelærerutdanningen

Høst 2022

Ekstern programsensor:

Anna R. Moxnes, førsteamanuensis i pedagogikk ved USN (Universitetet i Sørøst-Norge)

1. Studieprogram:
Her spesifiseres hvilke studium som har blitt evaluert (og evt. studieretninger), samt hvilke årskull som er omfattet av evalueringen.

Barnehagelærerutdanningen. Heltids (3-årig) og deltids (4-årig) bachelorutdanning. Undersøkelsen har omfattet perioden 2013 til d.d., med spesiell vekt på siste gjennomførte studieår - studieåret 2021/2022.

2. Deltagere:
Navneliste med panelmedlemmenes navn og stilling/ansettelsessted, samt hvem som har bidratt med administrativ støtte.

Leder av panelet:

Anna R. Moxnes, Førsteamanuensis i pedagogikk, Universitetet i Sørøst-Norge (USN), anna.moxnes@usn.no

Vitenskapelige ansatte tilknyttet undervisningsprogrammet:

Marianne Østli, Barnehagelærerutdanningen (BLU), Høgskolen i Østfold (HiOF), Marianne.ostli@hiof.no

Sigrid Eskestrand Hoveid, BLU, HiOF, Sigrid.hoveid@hiof.no

Studenter fra studieprogrammet:

Andrine Larsen Bjørhusdal, Deltidsstudiene (BLU-D), Andrine.l.bjorhusdal@hiof.no

Tina Marie Skärström, Heltidsstudiene (BLU), Tina.m.skarstrom@hiof.no

Representanter fra aktuelt arbeids- eller næringsliv:

Monica Magnussen, Barnehagelærer med master og pedagogisk leder, Monica.magnussen@me.com

Tove Rygh de Flon, Styrer og barnehagelærer, tove@samvirkebarnehagene.no

Representant fra Seksjon for studieutredning og kvalitetsutvikling:

Cecile Klausen Nielsen, Seksjon for studieutredning og kvalitetsutvikling, Cecilie.k.nielsen@hiof.no

Representant fra fakultetets administrasjon/Seksjon for servicetjenester:

Irene Felde Olaussen, rådgiver, HiOF, Irene.f.olaussen@hiof.no

3. Tema for evalueringen:

Fakultetet avgjør, i dialog med evalueringspanelet, om det skal settes spesielt fokus på spesifikke tema ved gjennomføring av evalueringen, eksempelvis:

- Arbeidslivsrelevans
- Faglig innhold og organisering
- Fagmiljø (antall og kompetanse)
- Gjennomføring av undervisningsaktiviteter og veiledning
- Vurderingsordning og -former

Fokusområdene spesifiseres her.

Panelet har av konst. programleder for BLU mottatt følgende tema for evalueringen:
Program- og undervisningskvalitet, spesifisert i fire punkter og to tilleggsspørsmål:

1. Arbeidslivsrelevans – studieprogrammets relevans for barnehagefeltet, undervisningens profesjonsretting og praksisnærhet.
2. Studieprogrammets innhold, organisasjon, struktur og progresjon.
 - Innhold: se på
 - helhet og tverrfaglighet mellom fagene i kunnskapsområdene,
 - tverrfaglighet på tvers av kunnskapsområdene,
 - overgang mellom trinnene,
 - progresjon gjennom hele studieløpet,
 - hvordan praksis er integrert i kunnskapsområdene
 - Organisering og struktur: se på samarbeidet mellom fag og pedagogikk i hvert kunnskapsområde, og hvordan profesjonsteamene fungerer
 - Undervisning/veiledning/vurderingsformer: tid, organisering, tilgjengelighet, gjennomføring av undervisningsaktiviteter, studentaktive læringsformer og vurderingsformer
3. Hvordan forskning og forskningsbasert undervisning brukes inn i bachelorstudiet. Hvordan utgjør faglærernes forskningsinnretning relevans for bachelorstudiet?
4. Hvordan kan fakultetet bidra til stabilitet og rekruttering innenfor programmet (kunnskapsområdene)? Og på hvilke måter har programmet tilknytning til høgskolens strategiske satsninger, og hvordan kan dette styrkes?

Videre bes panelet om å vurdere:

- Hvilke styrker og svakheter har bachelorprogrammet?
- Hvilke tiltak bør gjøres for å forbedre og utvikle bachelorprogrammet?

4. Vurdering av prosess og grunnlagsmateriale:

Fakultetet har ansvar for å legge til rette for at panelet møtes og får tilgang til nødvendig informasjon og dokumentasjon, slik som:

- Studieplan med emnebeskrivelser
- Undervisningsplaner
- Litteraturlister
- Studentevalueringer
- Kandidatundersøkelser eller annen dokumentert kontakt med arbeids- og samfunnsliv
- Oversikt over vitenskapelig ansatte tilknyttet programmet med relevant kompetanse

Proessen og grunnlagsmaterialet vurderes kort her.

Panelet har hatt tilgang til nødvendig og relevant informasjon og dokumentasjon som nevnt over. Det ble opprettet en gruppe på Teams, der alle relevante dokumenter ble samlet. Det har blitt avholdt 2 møter på zoom, og ett heldagsmøte i Halden i begynnelsen av november, der panelet har diskutert de punktene som skal evalueres og planlagt prosessen. Utvalgsmedlemmene har bidratt med ytterligere undersøkelser som intervju i form av fokusgruppeintervju og brevintervju, samt spørreskjemaer og videre bearbeidelser av disse undersøkelsene. I etterkant av møtene har leder for panelet utarbeidet denne rapporten, som har blitt kommentert og gjennomgått av panelet i et andre heldagsmøte, i desember. Det har vært en ryddig og konstruktiv prosess.

5. Helhetlig vurdering av program- og undervisningskvalitet:

Her gis det en helhetlig og overordnet vurdering av kvaliteten på programmet, med utgangspunkt i de tema som er vektlagt i gjennomføring av evalueringen (se punkt 3).

Omfang: maks 3 sider

Oppdraget fra konst. programleder for BLU til panelet er omfattende, og vi har dermed sett det som nødvendig å gå utover maksimumomfanget på 3 sider.

1. Arbeidslivsrelevans – studieprogrammets relevans for barnehagefeltet

For å belyse dette punktet har det vært gjennomført intervju med 6 styrere og 6 relativt nyutdannede, alle fra HiØs nærområde. Videre har utvalget undersøkt hvordan arbeidslivsrelevans skrives fram i studieplan for utdanningen, samt hvordan det framstilles i studieprogramrapporten for studieåret 2021-2022

I studieplanene framgår det tydelig at barnehagelærerutdanningen er profesjonsrettet og praksisnær. Det framheves at studentene skal få erfaring med profesjonsrelevante arbeids- og vurderingsformer og studentenes praksiserfaringer skal stå sentralt i studiet og danne grunnlag for individuelle og kollektive læreprosesser. Studieplanen beskriver at det skal være progresjon i praksis og hvordan denne skal være. Det er forventet at studentene får erfaringer med sentrale lederoppgaver, samarbeid (barn,

personal og møter med foreldre) og faglige utviklingsprosjekter.

I studieprogramrapporten vises det til gode kommunikasjonslinjer og viktigheten av hyppige møtepunkter mellom barnehager og utdanningen. Det er tydelige intensjoner om å utvikle samarbeidet med partnerbarnehagene, blant annet uttrykkes det ønske om å invitere pedagoger i barnehagene inn i undervisningen og å skape muligheter for at ansatte ved BLU kan komme ut i feltet. Det arbeides med arbeidslivsrelevans gjennom en hospiteringsordning for ansatte i BLU, og å utvikle arenaer for felles kompetanseutvikling innenfor aktuelle temaer. I tillegg er det etablert mentorvirksomhet i nettverksordninger for nye praksislærere.

De ulike gruppene som ble intervjuet uttrykket klare, men ulike synspunkter på arbeidslivsrelevans i utdanningen. Styrerne som ble intervjuet, hadde alle erfaring med å ansette nyutdannede fra HiØ (fra 2 til 5 de siste par årene). Gruppen barnehagelærere var representert av både barnehagelærere og pedagogiske ledere. Her var det pedagoger med studiebakgrunn fra både heltids- og deltidsutdanningene. Alle hadde arbeidet fra 1,5 år til ca. 3 år i barnehage etter endt utdanning.

Flere styrere uttrykker at utdanningen har blitt bedre, og flere av de pedagogiske lederne opplever at de er brukbart skolert for sin rolle. Et gjennomgående savn ser ut til å være mer kompetanse innen ledelse. En styrer uttrykte følgende forventning til nyutdannede:

«At de har lært om alle områdene det forventes at en barnehagelærer skal stå i når de begynner å arbeide. Også for eksempel samarbeid med PPT, barnevern, hvem gjør hva og lovverk mot våre samarbeidspartnere»

Dette handler om å kunne se profesjonsutøverens oppgaver utover å lede seg selv og barnegruppen. Det handler om å se rollen sin i hele barnehagen, forstå samfunnsmandatet, foreldresamarbeid og å være klar for profesjonsrollen i møte med samarbeidspartnere som PPT, barnevern, helsestasjon ol. Og, som en styrer sier: «det handler om å se at det hele tiden må være kvalitet i det som gjøres». Både styrerne og de nyutdannede hevder at utdanningen gir for lite trening med dette. Som en nyutdannet sier: «det som er vanskelig og tung må også synliggjøres», og en annen uttrykker følgende:

«Jeg skulle ønske det var mer fokus på arbeidsmiljø og konflikthåndtering, og det burde legges mer til rette for fokus på veiledningskompetanse».

Dette handler kanskje om at studentene trenger noe mer erfaring, men det gir også noen signaler om områder som kan forsterkes i utdanningen for å styrke studentenes møter med arbeidslivet.

Et annet savn ser ut til å være tydeligere vinkling på hvordan man står i hverdagen som profesjonsutøver og hvordan man som en styrer uttrykker det: «blir glad i rollen» som barnehagelærer/pedagogisk leder. En styrer forteller:

«Jeg synes ikke utdanningen i dag gir de nok kunnskap og ferdigheter til å lykkes i yrket vårt. De blir dermed fratatt mestringsfølelse, og det er veldig trist ...».

Flere av styrerne sier at nytilsatte fra deltidsutdanningen opplevdes som mer motiverte og modne, og at de kan oppleves å ha fått mer ut av studiet enn nytilsatte fra fulltidsutdanningen. Her kan det være interessant å undersøke om undervisningen organiseres ulikt for de to studieløpene, og om det kan være elementer fra deltidsutdanningen som kan overføres til heltidsutdanningen. Disse innspillene gir derfor viktige momenter å ta med videre inn i utviklingen av BLU ved HIØ.

2. Studieprogrammets innhold, organisasjon, struktur og progresjon

For å belyse dette punktet har det vært sendt ut kvalitative spørreundersøkelser til alle de

emneansvarlige. Videre har panelet undersøkt hvordan innhold, organisasjon, struktur og progresjon skrives fram i emneplaner, semesterplaner, sensorveiledninger, studieplan for utdanningen samt hvordan det framstilles i studieprogramrapporten for studieåret 2021 -2022.

- **Innhold:**

- helhet og tverrfaglighet mellom fagene i kunnskapsområdene*

Studiet består av 8 obligatoriske kunnskapsområder og ett valgbart emne (der studentene har 5 emner å velge mellom). Emnet BULL 2 og Bacheloroppgaven undervises av faglærere fra pedagogikk, de øvrige emnene undervises som tverrfaglige emner med faglærere fra ulike fagdisipliner.

Det viste seg problematisk å få oversikt over helhet og tverrfaglighet mellom fagene ved gjennomlesing av emnebeskrivelsene, da emnebeskrivelsene er tverrfaglig utformet, og ikke utdyper hvordan det arbeides rent praktisk med å fordele oppgaver mellom de fagansatte. Det ble dermed sendt ut 2 tilleggsspørsmål til alle de emneansvarlige på de kunnskapsområdene som undervises av lærere fra ulike disipliner (BULL1, NHB, SRLE, KKK, STM, LSU og fordypningene FPL, MOF, Småbarn, KKK og NHB):

- ✓ *På hvilke måter er tverrfaglighet med i vurderingen av arbeidskrav og eksamen? (Dersom lærere fra ulike fagdisipliner samarbeider om å vurdere samme eksamen/arbeidskrav, så skriv det ned)*
- ✓ *Og eventuelt, hvordan tolker dere tverrfaglighet i deres kunnskapsområde? Og i hvilken grad preger det måten dere vurderer studentoppgaver på?*

I funksjonsbeskrivelsen for emneansvarrollen tillegges emneansvarlig ansvar for blant annet å sørge for integrert undervisning i emnet (herunder tverrfaglighet). I spørreundersøkelsen kommer det frem at emneansvarlige involverer hele teamet som underviser på emnet i dette arbeidet. Det kommer frem at det jevnt over brukes mye møtetid på å snakke sammen i undervisningsteamet og gjennom felles drøftinger skape planer for oppbygning, helhet, struktur og gjennomføring i emnene. Emneansvarlige skriver at de tolker tverrfaglighet som samarbeid mellom fagdisiplinene og som det å belyse overordnede tematikker i emnet fra ulike faglige perspektiv. De jobber for å skape tette samarbeid i teamet av undervisere, for å inkludere alle fagdisipliner i oppgaveutforming og vurderingskriterier, selv om ikke alle nødvendigvis sensurerer studentoppgaver. På denne måten oppleves vurderingsordningene som tverrfaglige selv om sensurarbeidet fordeles ut fra tildelte ressurser.

Det fremstår av svarene fra spørreundersøkelsen at det å jobbe tverrfaglig er godt etablert innad i kunnskapsområdene og emneansvarlige opplever at de har funnet fram til gode arbeidsformer for å skape helhetlige, tverrfaglige emner. Flere viser til at få lærere som kan samarbeide tett gir mer sammenheng og helhet i emnene for studentene, og bedre tverrfaglige samarbeid i lærerteamet. Men det rapporteres om, både i emnerapporter og gjennom spørsmålene stilt i denne evalueringen, at dette er ressurskrevende arbeid som krever god tilrettelegging. Flere melder om at for å få til godt tverrfaglig samarbeid krever det små, stabile team, som kan arbeide sammen i emnene over tid.

Videre trekkes det fram at flere opplever det som en styrke å kunne undervise sammen med en eller flere andre (samundervisning). Her er det noe variasjon når det gjelder tematikker og arbeidsformer. Når dette fungerer, er det fordi ansatte strekker seg langt for å skape en god utdanning. Tverrfaglig samarbeid gjort på denne måten er krevende, men en stor styrke ved BLU ved HiØ, og denne prioriteringen gir BLU et stort fortrinn i arbeidet med å ivareta intensjonene i læringsutbyttebeskrivelsene i Forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanningen.

- tverrfaglighet på tvers av kunnskapsområdene*

I arbeidet med å evaluere tverrfaglighet på tvers av kunnskapsområder finner utvalget at det er tre hovedtematikker som er vektlagt i dette arbeidet ved BLU:

- ✓ Progresjon i praksis

- ✓ Profesjonsfaglig digital kompetanse (arbeid i gang, tverrfaglig arbeidsgruppe som jobber med en progresjonstrapp og å skape sammenheng og progresjon mellom trinnene i utdanningen og kunnskapsområdene på hvert trinn)
- ✓ Akademisk formidling (arbeid påbegynt, arbeidsgruppe skal settes ned)

Utover dokumentet «Retningslinjer for praksis» foreligger det lite skriftlig som kan vise hvordan det tenkes tverrfaglighet på tvers av kunnskapsområder.

I spørreundersøkelsen viser flere av de emneansvarlige til viktigheten av samarbeid mellom kunnskapsområdene. Det nevnes som en fordel at det er lærere som underviser på flere trinn samme studieår, da disse vil ha en oversikt over hva som gjøres i ulike kunnskapsområder. I svarene understrekes det at samarbeidet krever tid, og enkelte emneansvarlige melder at de ikke opplever å ha tilstrekkelig med ressurser til å samarbeide med andre kunnskapsområder. Panelet savner klarere planer for styrking av tverrfaglighet på tvers av kunnskapsområder og at det settes av nødvendig tid til slikt samarbeid.

-overgang mellom trinnene og progresjon gjennom hele studieløpet

Progresjonskravene i studiet er beskrevet i studieplanen. Praksis må være bestått hvert studieår før studentene kan gå videre til neste studieår. Videre er det lagt progresjonskrav mellom de obligatoriske emnene med mest pedagogikk (BULL1, BULL2 og LSU), og alle praksisperioder og emner i utdanningens fem første semester skal være bestått for at studenten kan begynne på bacheloroppgaven.

Prosessene som nevnes i punktet over og som er i oppstartsfaser (Profesjonsfaglig digital kompetanse og Akademisk formidling), vil kunne sikre BLU kunnskap om hva som må styrkes i utdanningen når det gjelder progresjon og kunnskaper studentene bør inneha ved overgang mellom trinnene.

Studenten gir gjennom Studiebarometeret uttrykk for at de opplever at det er koherens mellom arbeidskrav, eksamen og sentrale deler av lærestoffet (inkludert pensum). Studiebarometeret, emneevalueringer og programrapporten viser at studentene opplever studieprogrammet som faglig utfordrende og at de faglig ansatte stiller klare forventninger til studentene.

Ansatte rapporterer at det holdes egne program møter for alle ansatte tilknyttet BLU, der samarbeid på tvers av trinn og progresjon i programmet er agenda for møtene. Det arrangeres frokostmøter der spesielle tematikker knyttet til samarbeid på tvers av kunnskapsområder og trinn diskuteres. Tema som tilrettelegging for studenter, frammøte og obligatorikk, funksjonsbeskrivelser, praksisprogresjon, samtalelogg, læringsutbyttebeskrivelser mm er tidvis oppe til diskusjon. Det er opprettet trinnkoordinatorer for alle trinn. Trinnkoordinatorene og de emneansvarlige har månedlige møter med leder for utdanningsprogrammet.

I programrapporten framgår det at for å styrke samarbeidet ytterligere er det satt i gang felles møtearenaer mellom trinnkoordinator og emneansvarlige, der intensjonen er å bidra til at de fagansatte i de ulike kunnskapsområdene er koordinerte og samhandlende i møte med studentene. Panelet ser dette som et forum som kan videreutvikles for å sikre gode samhandlingsarenaer for progresjon og overgang mellom trinn. Økt samarbeid vil også kunne åpne muligheter for å styrke tverrprofesjonelt samarbeid (barnevern, PPT mm).

-hvordan praksis er integrert i kunnskapsområdene

Praksis skrives grundig fram i studieplanen og i dokumentet *Retningslinjer for praksis ved barnehagelærerutdanningen*. I begge dokumenter synliggjøres forventninger til praksis som innlemmet i kunnskapsområdene, og krav til progresjon for både heltids- og deltidsutdanningene.

Både 1. og 2. trinn har praksisgjennomføring der studentenes erfaringer fra praksis reflekteres over og knyttes til ulike teoretiske perspektiver. I spørreundersøkelsen svarer flere av de emneansvarlige at de bruker eksempler fra praksis (både egne og andres) i undervisningen. Emneansvarlige skriver at det rettes søkelys på refleksjon og det å koble teori til praksis. I flere av emnene inviteres praksisfeltet inn i undervisningen. Flere poengterer at arbeidskrav og prosjektarbeid er tett knyttet til praksis. Dette kan handle om å gi studenter rom til å reflektere over teori og om hvordan dette kan gjøres i barnehagen. KKK og NHB trekker fram praktisk undervisning der fagbegreper knyttes direkte til det som *gjøres*.

Det er interessant å se dette punktet i lys av etterspørselen fra barnehagelærerne og styrerne som bidro med informasjon (se punkt 1). De etterlyser mer helhetlig forståelse av ledelse hos de nyutdannede, og kunnskap om hvordan man står i hverdagen som profesjonsutøver. Spørsmålet er om studentenes erfaringer i enda større grad bør bli benyttet og stilt videre krav til i etterkant av praksisperiodene?

- **Organisering og struktur: se på samarbeidet mellom fag og pedagogikk i hvert kunnskapsområde, og hvordan profesjonsteamene fungerer**

Panelet vil her tydeliggjøre at vi ser pedagogikk som ett fag på lik linje med andre fag i utdanningen. Videre vil vi presisere at mye av det som etterspørres her er besvart i punktene over.

Vi ser at studieplanen følger de nasjonale rammebetingelsene og framhever pedagogikkfagets rolle som sammenbindende fag, med særlig ansvar for progresjon og profesjonsinnretning av utdanningen. Emneansvarlige for pedagogikkemnene påpeker at de underviser i tematikker som strekker seg over alle årene, som lek, læring, omsorg og danning. Dette er tematikker som belyses på alle trinn utfra ulike teoretiske perspektiv og slik bidrar til tydelig struktur, progresjon og helhet i utdanningen.

- **Undervisning/veiledning/vurderingsformer: tid, organisering, tilgjengelighet, gjennomføring av undervisningsaktiviteter, studentaktive læringsformer og vurderingsformer**

For å belyse dette punkt retter panelet fokus mot informasjon i ulike dokumenter, spørreundersøkelsene og Studiebarometeret. I Nasjonale retningslinjer for barnehagelærerutdanningen og i retningslinjer for praksis brukes begrepet *handlingskompetanse*. Flere av de emneansvarlige uttrykker usikkerhet rundt hva handlingskompetanse vil si eller hva det innebærer (eller hva det spørres om når vi spør hvordan de jobber i emnet for å styrke eller utvikle studenters handlingskompetanse). Handlingskompetanse forstås som kompetanse til å ta avgjørelser i tråd med retningslinjer i profesjonsfaget. Fra noen emner knyttes handlingskompetanse til hvordan det arbeides med begreper. Panelet finner i liten grad at det framgår av sammenhengen mellom læringsutbyttebeskrivelser og semesterplaner hvilken handlingskompetanse som bør tilføres i undervisningen. Dette bekreftes av Studiebarometeret, der tallene for forståelse og benyttelse av læringsutbyttebeskrivelser ligger lavere enn landsgjennomsnittet. I intervju med styrerne uttaler én av dem følgende om sitt syn på nyutdannede:

«De trenger mer ferdigheter og praksis. Det hjelper ikke at selve fagene er gode, når de ikke lærer hvordan bruke dette i praksis i hverdagen sammen med barn og voksne».

I emneevalueringer viser studenter til at det oppleves som en styrke at en stor andel av de undervisningsansatte har lang fartstid i barnehage og at mange er utdannet barnehagelærere. De emneansvarlige viser til bruk av varierte undervisningsmetoder. Det nevnes dialogspill, refleksjonsspill, gruppearbeid, bruk av pedagogisk dokumentasjon, case mm. Flere skriver om hvordan de arbeider med å gå i dybden på sentrale begreper, med refleksjon og at studentene utfordres til å ta valg som begrunnes faglig. Ett av emnene formidler at de vektlegger praktisk undervisning og praktiske arbeidskrav hvor handlingskompetanse står sentralt. Panelet opplever at handlingskompetansen er aktivert i utdanningen, men oppfordrer til at begrepet settes på dagsorden i BLU, og ses i sammenheng med hva det enkelte fag kan styrke for å videreutvikle ulike praktiske og faglige ferdigheter hos studentene.

Ved gjennomlesning av emnebeskrivelser og semesterplaner ser det ut til at enkelte emner vektlegger veiledning i tilknytning til akademisk skriving. En emneansvarlig opplyser:

«I praksisperioden får de (studentene) øve seg på å gjøre teorien i praksis og de får erfaringer med refleksjon og det å begrunne sine valg og handlinger faglig i veiledning»

For andre emner vises det til at ressursene er for snevre til å kunne gjennomføre god oppfølging og veiledning på praktiske oppgaver og arbeidskrav med studentene. En emneansvarlig skriver:

«Vi har for eksempel ikke mulighet til individuelle arbeidskrav med individuell veiledning – det koster for mye ressurser»

Panelet tolker dette til at veiledning av studentene i stor grad overlates til praksislærere. I intervjuene med de nyutdannede barnehagelærerne etterlyser flere mer veiledningskompetanse som del av grunnutdanningen. Emnet LSU skal, ifølge læringsutbyttebeskrivelsen, vurdere studentenes selvstendighet i eksempelvis veiledningsprosesser i utviklingsarbeid og i pedagogisk arbeid med barn, personale og foresatte. Emneansvarlige bekrefter dette:

«I LSU prøves veiledningsformer og strategier ut i konkrete handlinger»

Panelet finner ikke informasjon om at veiledningskompetansen hos studentene er styrket i utdanningen de siste par årene, slik at de nyutdannede som ble intervjuet kan ha vært studenter før en mulig styrkning. Men det er verdt å se på flere muligheter for å styrke studentenes veiledningskompetanse ytterligere. Som avslutning på barnehagelærerutdanningen møter studentene emnet Bacheloroppgaven. Her skriver emneansvarlig at:

«emnet stiller høye krav til selvstendighet og evne til å søke veiledning og innhente kunnskap og erfaringer fra ulike kilder»

Panelet stiller seg undrende til om studentene er gjort i stand til å mestre kravene i bacheloremnet når de har erfart så begrensede muligheter til veiledning i skriftlige akademiske ferdigheter gjennom utdanningen.

Panelet har videre undersøkt hvilke vurderingsformer som er aktivert. Ifølge programrapporten skal det være god sammenheng mellom innhold, undervisnings- og lærings- og vurderingsformer. I veileder for utfylling av studieplaner og emnebeskrivelser ved HiØ stilles det tydelig krav til variasjon i vurderingsformer. Programmet har en klar overvekt av muntlige eksamensformer. Det framgår av sensorveiledere og emneplaner at det kun er emnet SRLE (1. studieår) som har skriftlig eksamen, før emnet Bacheloroppgaven. Det må nevnes at studenter som velger emnet FPL som valgbart fordypningsemne (tredje studieår heltid og fjerde studieår deltid), har en skriftlig deleksamen. Studentene møter skriftlige arbeidskrav i form av faglig tekst i fire av fem fordypningsemner og i alle obligatoriske emner. I studieprogramrapporten poengteres behovet for en skriftlig eksamensform på

andre studieår. Flere emner melder i sine emneevalueringer at skriving er vanskelig for studentene, og at det bør tilbys flere muligheter for skrivetrening for studentene. Det rapporteres om at studenttekstene på andre trinn viser et behov for å jobbe mer med det å skrive frem refleksjoner, egne tanker og bruk av teori. I emnet LSU rapporteres det om lignende utfordringer med skriving, men også om at emnet går over for kort tid til at de kan klare å jobbe med skriving som prosess, og at det oppleves vanskelig å kvalitetssikre at studenter har gode nok skriftlige ferdigheter.

Panelet ser problemet, og er spørrende til om studentene ved å få såpass lite akademisk skrivetrening, er godt nok rustet til et stadig økende krav om skriftlige oppgaver i profesjonsutøvelsen og for senere å mestre et masterstudium.

Emneansvarlige melder om at utforming av eksamensoppgavene gjøres i tverrfaglig samarbeid på teamet. Dette skrives av flere fram som en viktig del av å jobbe helhetlig og tverrfaglig i kunnskapsområdene. Mange melder også om at oppgavene utformes som åpne og praksisrelaterte oppgaver, der det er opp til studentene selv å vise tverrfaglig tenkning og sammenheng.

Når vi ser på tall for strykprosent og karakterfordeling for kullene 19BLUH og 18BLUD, ser vi at gjennomsnittskarakteren for alle obligatoriske emner er C. Eneste unntak er KKK på deltid, som har en gjennomsnittskarakter på B. På fordypningene har studentene i disse kullene som tok FPL, NHB og småbarn fått en gjennomsnittskarakter på B, mens studenter på fordypningen MOF har C i snitt. Strykprosenten og tildelingen av karakterene D og E er lav. Panelet registrerer også at til tross for manglende skriftlig akademisk trening så er gjennomsnittresultat på Bacheloremnene B. Bacheloroppgaven er en stor skriftlig oppgave. Ser vi på karakterfordeling i DBH (Database for statistikk i høyere utdanning), viser det seg at ved Bacheloremnet ligger karakterene ved både deltid og heltid høyere enn landsgjennomsnittet. Panelet stiller seg undrende til hvordan manglende skriftlig trening og et så høyt resultat på Bacheloroppgaven henger sammen.

3. Hvordan forskning og forskningsbasert undervisning brukes inn i bachelorstudiet. Hvordan utgjør faglærernes forskningsinnretning relevans for bachelorstudiet?

For å belyse dette området har panelet stilt spørsmål til de emneansvarlige om hvordan de og deres kollegaer benytter seg av egne FoU-arbeider i undervisningen og hvordan de velger ut pensumlitteratur for emnet. Videre har vi undersøkt litteraturlister for emnene.

Flertallet av de emneansvarlige formidler at de diskuterer faglitteratur i lærerteamet årlig, og at utvelgelse av aktuell litteratur er basert på forhandlinger i temaet. De emneansvarlige er opptatt av at litteraturen er lest før den velges ut, at det er viktig med bredde og ulike teoretiske perspektiver innen feltet og at pensum må bidra til å dekke læringsmålene i emnebeskrivelsen. Det blir brukt fagbøker og forskningsartikler. Vi finner ingen ting i svarene som viser noen direkte sammenheng mellom forskningsbasert utdanning og valg av litteratur. Dette kan skyldes formuleringen av spørsmålet. I undersøkelse av pensumlitteraturen i emnebeskrivelsene finner panelet at utvalget av forskningsbasert pensum er tilfredsstillende.

Flere av de emneansvarlige formidler at de underviser i tematikker de forsker på, at de trekker inn eksempler fra hospitering og pågående prosjekter, og at artikler og funn blir belyst. Enkelte emner har artikler på pensum som er skrevet av faglærere som underviser i emnet. Et annet område denne undersøkelsen ikke har dekket, men som vi vil anbefale å utrede videre, er de faglig ansattes forskning på egen undervisningspraksis: hvorvidt dette gjøres, og i hvilken grad studentene får bidra i dette som informanter e.l.

4. Hvordan kan fakultetet bidra til stabilitet og rekruttering innenfor programmet (kunnskapsområdene)? Og på hvilke måter har programmet tilknytning til høgskolens strategiske satsninger, og hvordan kan dette styrkes?

For å svare på første del av spørsmålet, har utvalget tatt utgangspunkt i et utvalg utlysningstekster for stillinger knyttet til BLU i perioden 2021 og 2022, spørsmål i intervju med emneansvarlige og utdrag fra HiØs strategisk plan, der dette berøres.

Ved gjennomlesning av fem nyere stillingsutlysningstekster der stillingene er helt eller delvis knyttet til BLU (Musikk, Naturfag, RLE, programleder og en stipendiatstilling i barnehagepedagogikk) er det varierende i hvilken grad det søkes etter førstekompetanse og hvordan forventninger til søkeren om at stillingen er knyttet til BLU skrives fram. I spørreundersøkelsen til de emneansvarlige blir det vist til små stillingsstørrelser og få timer i fagene, for lite tid til samarbeid og tid til å gå i dybden tematisk og til oppfølging av studenter. Dette peker mot at fakultetet bør undersøke hvordan faglig ansatte, med ulik faglig bakgrunn, i større grad enn nå kan bruke sin kompetanse og faglighet inn i utdanningen.

De emneansvarlige peker på godt samarbeid med kollegaer, og at det oppleves som en styrke å kunne undervise sammen. Det opplyses om at kollegaer strekker seg langt for å få til samundervisning og skape en god utdanning, og at fragmentering i arbeidsoppgavene virker som hindringer for virkelig å lykkes med dette. Her bør det ses på hvordan disse kvalitetene ved utdanningen kan videreutvikles, og hvordan faglig ansatte kan sikres en mer jevn fordeling av ressurser inn i undervisning i ulike emner. Fakultetet kan bidra til stabilitet og rekruttering innenfor programmet ved å sørge for at ansatte får arbeide sammenhengende med å utvikle sin faglige og forskningsbaserte kompetanse knyttet direkte til emnene i utdanningsprogrammet.

Emnet Bacheloroppgaven er i en særstilling i utdanningen. Her rapporterer emneansvarlig at en utfordring er lite stabilitet i hvem som får i oppgave å veilede bachelorstudenter. Her anvendes ofte nytilsatte som veiledere, noe som kan være en utfordring med tanke på å utvikle studenters akademiske skriving, metodeopplæring og veiledning. En mulig løsning er å se på om bacheloroppgaven i framtiden skal fortsette å være et emne der all undervisning og veiledning gjøres av faglærere i pedagogikk, eller om det er mulig å knytte fagansatte med førstekompetanse eller toppkompetanse fra andre fag enn pedagogikk og som underviser i BLU, til bacheloroppgaven.

For å svare på delspørsmålet:

- **hvilke måter har programmet tilknytning til høgskolens strategiske satsninger, og hvordan kan dette styrkes**

har panelet tatt utgangspunkt i utkast til strategisk plan 2023-2030 (satsningsområder), undersøkt hvordan FoU-aktiviteter samsvarer med satsningsområdene, undersøkt om planer for undervisningen bygger opp under satsningsområdene og sett på om rekruttering av ansatte og den samlede kompetanse på programmet bygger opp under de satsninger HiØ har fremover.

HiØ har vedtatt ny strategisk plan for perioden 2023- 2030. I planen framgår det at HiØ ønsker å videreutvikle og styrke egen faglig profil gjennom prioritering av de institusjonelle satsingsområdene «Det digitale samfunn» og «Språk i opplæringen». Panelet har også undersøkt hvilken plassering satsingsområdene ser ut til å ha inn i utdanningen. Det er spesielt disse to områdene som har vært styrende for hva vi har sett etter i stillingsutlysningstekster, semesterplaner og i tematikkene de ansatte har valgt ut for sin FoU-virksomhet.

I de fem utlysningstekstene utvalget har hatt tilgang til (tre forsknings og undervisningsstillinger, en lederstilling og en stipendiatstilling) er satsingsområdet «Det digitale samfunn» tydelig skrevet inn. Satsingsområdet «Språk i opplæringen» er ikke vektlagt i utlysningstekstene. I semesterplanene finner

vi mye digital undervisning grunnet Covid-tiltak, men lite som tyder på at digital kompetanse er en del av undervisnings- og opplæringstematikker i utdanningen. Resultatene i Studiebarometeret bekrefter dette inntrykket. Her må det nevnes at det akkurat er satt i gang arbeid med tematikken «Profesjonsfaglig digital kompetanse», noe som viser at integrering av satsingsområdet er i prosess. Satsingsområdet «Språk i opplæring» ser ikke ut til å være tatt hensyn til i plandokumenter, eller som noe som synliggjøres spesielt i undervisningen.

Ved gjennomgang av tematikker for ansatte ved BLU sine FoU-søknader, finner panelet få prosjektbeskrivelser som indikerer forskning knyttet mot henholdsvis «Språk i opplæring» eller «Det digitale samfunn», og som også rettes mot BLU og barnehage. Panelet legger også merke til at for en vesentlig andel av prosjektene omhandler forskningen i disiplinorienterte tematikker og flere prosjekter rettes mot GLU eller både mot GLU og BLU. Relativt få av søknadene rettes kun mot BLU eller har tydelig formulerte barnehagerelevante tematikker. Panelet finner at HiØs strategiske satsinger er i prosess mot å bli integrert.

Videre har panelet vurdert:

- **Hvilke styrker og svakheter har bachelorprogrammet?**

Her ønsker panelet først og fremst å trekke oppmerksomheten mot godt kollegialt samarbeid og innsatsen som de faglig ansatte legger ned for å videreutvikle kunnskapsområder og skape en helhetlig og best mulig utdanning for studentene. Samundervisningen som i dag praktiseres ser ut til å være en fruktbar arbeidsform, som absolutt er en styrke ved studieprogrammet. Videre framhever panelet interessen for, og kreativiteten i bruk av, undervisningsmetoder hos faglig ansatte for å utvikle spennende og relevante undervisningssituasjoner. Panelet trekker videre fram studentenes opplevelser av å få medvirke og opplevelse av å ha undervisere som har barnehagefaglig erfaring som en styrke ved bachelorprogrammet. Vi vil også framheve at det foregår mye bra arbeid for å sikre arbeidslivsrelevans. Her kan vi nevne mentorordning for nye praksislærere, hospiteringsordningen og godt samarbeid med partnerbarnehagene. Dette er viktig arbeid for å kunne videreutvikle og aktualisere dagens utdanning.

De ansatte strekker seg langt for å gjøre en god jobb. Det er behov for samarbeid på flere nivåer, men få ressurser i form av tid for å få til samarbeidet, er noe emneansvarlige viser til som en av de største utfordringene. Oppfølging av studenters faglige progresjon på tvers av trinn, profesjonsrettet veiledning og veiledning knyttet til akademisk skrivetrening ser ut til å være de største svakhetene ved studieprogrammet pr dags dato. Det bør legges til rette for at faglig ansatte, i større grad enn nå kan bruke sin kompetanse og faglighet inn i utdanningen. Akademisk skriving bør vektlegges gjennom hele utdanningen i større grad enn hva som gjøres nå. Hvordan gode resultater på emnet bacheloroppgaven og varslene fra emneansvarlige om svak akademisk skrivetrening henger sammen bør også utredes. Videre vil panelet påpeke at det i liten grad blir tydeliggjort hvordan læringsutbyttebeskrivelsene i emneplanene henger sammen med informasjonen i semesterplanene. Avslutningsvis vil vi vise til at arbeidslivsrelevansen og praksisnærhet bør videre styrkes.

- **Hvilke tiltak bør gjøres for å forbedre og utvikle bachelorprogrammet?**

- Videreutvikle hospiteringsordningen slik at arbeidslivsrelevans i større grad kan tydeliggjøres i ulike emner
- Det gode samarbeidet med praksisbarnehagene bør videreføres og det bør ses på flere områder der samarbeidet kan styrkes ytterligere
- Videreutvikle mentorordningen for praksislærere
- Videreutvikle strategier for at faglig ansatte kan undervise sammen med en eller flere kolleger (samundervisning)

- De ansatte bør få tildelt nødvendig tid til møtevirksomhet, utvikling av undervisning, veiledning av studenter og å sikre progresjon i studiet på tvers av kunnskapsområder og trinn
- Styrke ledelses- og veiledningsopplæring i utdanningen
- Styrke studentenes handlingskompetanse, profesjonsbevissthet og opplevelse av tilhørighet til profesjonen.
- Undervisningsansatte bør få tildelt tid slik at de kan prioritere veiledning på skriftlige arbeidskrav
- Utvikle skriftlige eksamener, gjerne prosessorientert, der studentenes arbeidskrav og praksiserfaringer legges til grunn for eksamensbesvarelsen
- Videreutvikle læringsformer i emnene som sikrer at studentenes praksiserfaringer i enda større grad blir utforsket, utfordret og stilt krav til
- Undersøke formen på vurderingskriterier og karaktertildeling gjennom hele studieløpet
- Videreutvikle nylig igangsatte prosesser som Profesjonsfaglig digital kompetanse og Akademisk formidling
- Forberede studenter på tverrprofesjonelt samarbeid i møte med barn i vanskelige livssituasjoner, barn med særskilte behov og møter med ulike samarbeidspartnere
- Fakultetet bør undersøke om og hvordan faglig ansatte, med ulik faglig bakgrunn, i større grad enn nå kan bruke sin kompetanse inn i utdanningen. Her kan eksempelvis det å gi anledning til å veilede bachelorstudenter og ta del i bacheloroppgave-opplæringen være en mulighet

6. Kvalitetsområder:

Løft fram 3-5 konkrete områder.

- **Samarbeid**
Innsatsen og ressursene flertallet av de emneansvarlige bidrar med for å få til gode, tverrfaglige og tette fagteam og prioritering av samundervisning i de ulike kunnskapsområdene.
- **Kreative læringsmetoder**
BLU ved HiØ har utviklet en kultur der kreative læringsmetoder og bruk av ulike virkemidler i undervisningen er prioritert.
- **Faglig engasjement**
Det faglige engasjementet hos studenter og faglig ansatte er en stor styrke for BLU som må ivaretas.
- **Handlingskompetanse**
Faglige ansatte viser stor vilje til å videreutvikle utdanningen. Her pågår det prosesser, som arbeidet med progresjon i praksis, profesjonsfaglig digital kompetanse og akademisk formidling, som er av stor verdi for å videreutvikle utdanningen.
- **Praksissamarbeid**
De gode strukturene og samarbeidsarenaen mellom studieprogrammene og praksisfeltet må opprettholdes og videreutvikles. Mentorprogram for nye praksislærere er viktige bidrag for å styrke samarbeidet ytterligere.

7. Forbedringspunkter:

Løft fram 3-5 konkrete områder.

- **Tid til planlegging og ivaretaking av progresjon mellom kunnskapsområder og trinn**
Tid til planlegging av undervisning og ivaretaking av progresjon mellom kunnskapsområder og trinn må prioriteres og videreutvikles, fordi, sikring av studieprogresjon mellom emner og ikke minst mellom trinn er viktig for både å kunne følge studenters progresjon tett og lettere kunne stoppe studenter som ikke har gode nok faglige og praktiske kvaliteter til å fungere som profesjonsutøvere i barnehager.
- **Ledelse og veiledningskunnskap**
Som ledd i å styrke studenters forberedelser til ledelsesoppgaver i arbeidslivet vil styrking av deres opplæring i profesjonsorientert veiledning være et viktig virkemiddel. Samt å arbeide for at studentene som kommende ledere skal ha kjennskap til hvordan arbeide sammen med andre instanser, som PPT, barnevern mm.
- **Skriftlige akademiske ferdigheter**
Studentenes skriftlige akademiske ferdigheter bør prioriteres. Dette handler om tid til veiledning på skriftlige arbeidskrav og utvikle skriftlige eksamensordninger, gjerne prosessorientert der arbeidskrav og praksiserfaringer legges til grunn for besvarelsen. Videre bør det undersøkes hvordan manglende skriftlig trening gjennom utdanningen og et høyt resultat på Bacheloroppgaven henger sammen.
- **Videreutvikle hospiteringsordningen og utvikle barnehagefaglig kompetanse hos ansatte**
Dette er et viktig ledd i å styrke faglige ansattes oppdatering på feltet de underviser i, og for å kunne gjøre undervisningen mer arbeidslivsrelevant. Videre er det viktig at ulik faglig kompetanse i større grad kan benyttes inn i utdanningen, slik at kunnskapsområder styrkes og faglige ansatte får større del av arbeidstiden knyttet til BLU.

Evalueringsrapporten skal sendes til den programansvarlige for det aktuelle studieprogrammet og lagres i høgskolens sak- og arkivsystem.